

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satversmestiesa.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2026. gada 20. jūlijā

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Anita Rodiņa, tiesneši Jautrīte Briede un Veronika Krūmiņa, kolēģijas sēdē izskatījusi [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 112/2026),

konstatēja:

1. No pieteikuma secināms, ka Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Ministru kabineta 2015. gada 2. jūnija noteikumu Nr. 279 “Ceļu satiksmes noteikumi” 200.3. apakšpunktu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91. panta pirmajam teikumam, 93. un 111. pantam un spēkā neesošu no 2026. gada 31. marta.

2. Apstrīdētā norma noteic: “200. Velosipēdu un elektroskrejriteņu vadītājiem jābrauc pa attiecīgā virziena velojoslu, velosipēdu ceļu, gājēju un velosipēdu ceļu vai brauktuves daļu, kas apzīmēta ar 956. ceļa apzīmējumu, iespējami tuvāk to labajai malai. Ja to nav vai tie ir attālināti no ceļa, velosipēdu un elektroskrejriteņu vadītājiem atļauts: [..]”

200.3. braukt pa ietvi, izņemot pašgājēju velosipēdu vadītājus, netraucējot gājējus, šādos gadījumos:

200.3.1. ja braukšana pa brauktuvi, ņemot vērā ceļu satiksmes intensitāti, ceļa un meteoroloģiskos apstākļus, nav iespējama, ir apgrūtināta vai bīstama;

200.3.2. bērniem, kuri jaunāki par 12 gadiem, un velosipēdu un elektroskrejriteņu vadītājiem, kuri tos pavada.”

3. Pieteikuma iesniedzējs jau iepriekš vērsies Satversmes tiesā ar saturiski līdzīgu pieteikumu, lūdzot izvērtēt apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam, 93. un 111. pantam (ieteikums Nr. 76/2026).

Satversmes tiesas 2. kolēģija 2026. gada 27. maijā pieņēma lēmumu par atteikšanos ierosināt lietu pēc minētā pieteikuma, pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. un 6. punktu.

Izskatāmajā pieteikumā nav mainīties faktisko apstākļu izklāsts. Tomēr kolēģijai ir jāizvērtē, vai tajā ietvertais juridiskais pamatojums pēc būtības ir mainīties salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu.

3.1. Kolēģijas 2026. gada 27. maija lēmumā norādīts, ka pieteikumā nav pamatots, kā apstrīdētā norma aizskar Pieteikuma iesniedzējam Satversmes 93. pantā garantētās tiesības uz dzīvību, jo pieteikumā norādītie riski saistīti nevis ar apstrīdētās normas saturu, bet gan ar ārējiem apstākļiem – satiksmes intensitāti, ātruma ierobežojumiem un citu transportlīdzekļu vadītāju rīcību. Pieteikumā arī nebija pamatots, kādā veidā apstrīdētā norma aizskar Satversmes 111. pantā ietvertās pamattiesības. Proti, apstrīdētā norma neliedz Pieteikuma iesniedzējam saņemt veselības aprūpes pakalpojumus vai citādā veidā īstenot savas tiesības uz veselību. Līdz ar to pieteikums šajā daļā neatbilda Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajā daļā un sestās daļas 1. punktā noteiktajām prasībām.

Izskatāmajā pieteikumā nav norādīti tādi jauni juridiskie argumenti, kas pamatotu, ka apstrīdētā norma varētu aizskart Pieteikuma iesniedzējam Satversmes 93. un 111. pantā ietvertās pamattiesības.

Līdz ar to izskatāmā pieteikuma juridiskais pamatojums par apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 93. un 111. pantam pēc būtības nav mainīties salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

3.2. Vienlaikus izskatāmajā pieteikumā ir ietverti jauni argumenti par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam.

Līdz ar to pieteikuma juridiskais pamatojums šajā daļā ir mainīties pēc būtības un kolēģijai no jauna jāvērtē tā atbilstība Satversmes tiesas likumā noteiktajām prasībām.

4. Apstrīdētā norma aizliedz Pieteikuma iesniedzējam kā pašgājēju velosipēda vadītājam braukt pa ietvi tad, kad braukšana pa brauktuvi, ņemot vērā ceļu satiksmes intensitāti, ceļa un meteoroloģiskos apstākļus, nav iespējama, ir apgrūtināta vai bīstama. Savukārt citu, tehniski līdzīgu un funkcionāli salīdzināmu mikromobilitātes rīku, piemēram, velosipēdu, elektrovelosipēdu vai elektrisko skrejriteņu vadītājiem šāds aizliegums neesot noteikts. Tādējādi apstrīdētā norma pārkāpjot Satversmes 91. panta pirmajā teikumā ietvertu tiesiskās vienlīdzības principu.

Līdz ar to pieteikums šajā prasījuma daļā atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajā daļā un sestās daļas 1. punktā noteiktajām prasībām.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajai daļai persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai tikai tad, ja tā izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas pamattiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī tādu nav.

Apstrīdētā norma ir imperatīva, skaidri formulēta, un Pieteikuma iesniedzējs atrodas šīs normas tvērumam tipiskā situācijā. Tādējādi viņam nav iespēju aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Šādā gadījumā saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtās daļas otro teikumu konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā no pamattiesību aizskāruma brīža.

Konkrētajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai skaitāms no apstrīdētās normas spēkā stāšanās brīža, proti, 2026. gada 31. marta. Pieteikums Satversmes tiesā iesniegts 2026. gada 25. jūnijā. Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums par apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturtās daļas otrajā teikumā noteiktajām prasībām.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 6. punktu Satversmes tiesas kolēģija var atteikties ierosināt lietu, ja pieteikumā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 91. panta pirmajā teikumā ietvertajam tiesiskās vienlīdzības principam. Salīdzināmos apstākļos atrodies pašgājēju velosipēdu vadītāji un citu mikromobilitātes rīku, piemēram, velosipēdu, elektrovelosipēdu un elektrisko

skrejriteņu vadītāji. Visu šo pārvietošanās līdzekļu masa esot salīdzinoši neliela, to kustības ātrums esot līdzīgs vai ierobežots, tie radot līdzīgu risku citiem satiksmes dalībniekiem, kā arī to lietotāji esot mazāk aizsargāti salīdzinājumā ar mehānisko transportlīdzekļu vadītājiem. Tomēr apstrīdētā norma paredzot atšķirīgu attieksmi pret šīm personu grupām, jo aizliegums braukt pa ietvi attiecas tikai uz pašgājēju velosipēdu vadītājiem. Atšķirīgās attieksmes leģitīmais mērķis esot gājēju drošības aizsardzība un ceļu satiksmes drošības nodrošināšana, taču likumdevēja izraudzītie līdzekļi neesot piemēroti tā sasniegšanai. Neesot pamata uzskatīt, ka pašgājēju velosipēdi radītu lielāku apdraudējumu gājējiem nekā citi mikromobilitātes rīki. Leģitīmo mērķi varot sasniegt ar personas tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem – pienākumu samazināt braukšanas ātrumu uz ietves, pienākumu dot priekšroku gājējiem, dodot atļauju izmantot ietvi tad, ja braukšana pa brauktuvi ir objektīvi bīstama, nosakot īpašus ātruma ierobežojumus noteiktās teritorijās un citas papildu prasības, kā arī salāgojot tiesisko regulējumu ar pieejamo infrastruktūru. Sabiedrības ieguvums no apstrīdētajā normā noteiktās atšķirīgās attieksmes balstoties uz pieņēmumu, ka pašgājēju velosipēdi rada lielāku risku gājējiem nekā citi mikromobilitātes rīki, bet tas neesot pierādīts.

Satversmes tiesas judikatūrā par Satversmes 91. panta pirmo teikumu atzīts, ka, noskaidrojot, vai atšķirīgā attieksme atbilst samērīguma principam, jāpārbauda: 1) vai likumdevēja izraudzītie līdzekļi ir piemēroti atšķirīgās attieksmes leģitīmā mērķa sasniegšanai; 2) vai šāda rīcība ir nepieciešama jeb vai leģitīmo mērķi nevar sasniegt ar indivīda tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem; 3) vai labums, ko iegūst sabiedrība, ir lielāks par indivīda tiesībām nodarīto kaitējumu (*sk. Satversmes tiesas 2015. gada 3. novembra sprieduma lietā Nr. 2015-10-01 18. punktu*).

Saudzējošāks līdzeklis (mazāk ierobežojošs) samērīguma principa izpratnē ir tikai tāds, ar kuru leģitīmo mērķi var sasniegt vismaz tādā pašā kvalitātē un kurš no valsts un sabiedrības neprasa nesamērīgi lielu ieguldījumu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2021. gada 25. marta sprieduma lietā Nr. 2020-36-01 19.3.3. punktu*). Lai arī Pieteikuma iesniedzējs ir norādījis uz iespējamiem indivīda tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem, pieteikumā nav pamatots tas, ka ar minētajiem alternatīvajiem risinājumiem atšķirīgās attieksmes leģitīmo mērķi varētu sasniegt vismaz tādā pašā kvalitātē.

Satversmes tiesa ir arī atzinusi, ka labums, ko sabiedrība gūst no valsts veiktajiem pasākumiem ceļu satiksmes drošības nodrošināšanai, izpaužas personu dzīvības un veselības aizsardzībā, kā arī sabiedriskās kārtības nodrošināšanā (*sal. sk. Satversmes tiesas 2013. gada 28. marta sprieduma lietā Nr. 2012-15-01 18.3.3.1. punktu*). Kolēģija secina, ka pieteikumā ir ietverti tikai vispārīgi apsvērumi par to, ka ar apstrīdētajā normā ietvertu atšķirīgo attieksmi labums, ko iegūst sabiedrība, ir mazāks par indivīda tiesībām nodarīto kaitējumu.

Līdz ar to pieteikumā sniegtais juridiskais pamatojums par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 5. un 6. punktu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 112/2026).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Anita Rodiņa